

Színpad (Rendezés)

tások illúziókeltő célzataért és semmiestre sem úgy, hogy a beszédet, a hangot akár felfogja, megkösse, vagy talán tulharsogóvá és öblössé tegye. Szóval a színpadnak legyen meg a szükséges háttere. De az előtér ne legyen nagy, csupán a valóságosság mértékéig.

És az előtér ne legyen olyan, mint a skatulya és ami benne van, mint ha valami játékdobozból szedték és rakták volna ki, arra az alkalomra. Ujdonatuj. Azok a rettenetes díszletek! Az a sok négyeszetlenség! Az a pedantéria, szimétria, trigonometria és mindenféle mesterkéltséget mutató számítás, építés, furás-faragás.

Mint a fénykép. Mint a panoptikum merev, élettelen szépsége. Rideg, de példásan hű és szimétrikus. Vonalzórendszerű. Pontosan egyenes keretekbe zárt képek. Ez a mostani színpad és szemben vele, egy szintoly vonalzórendszerű hodály, a nézőtér. Monstruózan nagy mindkettő. Monstrumokat kívánnak. Ez lesz a modern dráma sorsa, az ilyen színpadon. Meddő küzködés a lehetetlenség szörnyű nyomásával. Így nem tud érvényesülni sem a közvetlenség, sem az igaz cselekinény rajza. Ide csak képszerűségek valók és egy fotográfus, aki lerögzítse ezeket.

Hogy is lehet elképzelni, hogy ami látványosságokra, felvonulásokra, tömegmozgásokra és ilyen rendellenes jelenségekre alkalmas, ugyanaz jó a meleg, egyszerű cicomátlan megértésekre, a hangulatokra, a némaságra, mely beszédesebb a szónál és mindarra az idegrezésre, aminek megmutatása és észrevése sokkal épületesebb és értékesebb minden látványosságnál?

A modern drámának adjanak megfelelő színpadot. Ne skatulyákat rakjanak a közönség elé, de a természetes valóságot. Törjön meg az a vonal, ha a történet úgy kívánja, hogy valamely helyiségnek: szobának, teremnek, konyhának, irodának és a többi, csak egy része használtassék. Minek a többi is kirakni? Hogy megmutassák: van ám? Hiszen a közönség képzelete azt pazarabban és hivebben elvégzi, mint a színpad. Nem kell mindent a közönség szájába rágni. Hagyjanak valamit, kiegészítésül,

a képzelőerő számára is. Ez fontosabb a legszebben megépített iskátulyánál is.

A háttéri és oldalfalak megépítése (szinte betonozva) nem okvetlenül szükséges. Csak valóságosságot mutasson. Sem a helyzet maga, ami a színpadon játszódik le, sem a közönség elképzelése, nem időznek sokáig a falakon. Ha csak vászonból való is, ha eléggé valószínű, elégséges. Manapság pedig épülettömbök kerülnek a színpadra, amivel, a cselekmény megindulásakor, már nem törődik senki sem.

Csak ami a darabhoz tartozik, ami a színpadon van, ami, hogy úgy mondjam, vele játszik a drámával, az legyen élet-hű és természetes. A messze háttéri fa törzse és levelei festve is lehetnek, de ha elől, valamelyik szereplő hozzádől a fához, vagy a levélzörgés és mozgás belevatkozik a történetbe, akkor kell a fának, a valóságot hiven visszaadó törzs és zizzenő falevelek. A háttérben lévő pad, öntöző csőbör, vagy ilyesmi, lehet papírból is, de ha az előtérben ráül valaki, vagy a kezébe veszi a csőbröt, lássék, hogy az valódi.

A szoba legyen olyan, mint egy szoba, melyet használnak és nem muzeum. Az ember szinte várja az invalidust, aki vigyáz, nehogy leüljön valaki. Minek az a példás rend mindig és mért kell látnunk az egész rideg szobaterületet, mikor a felvonás, vagy darab a kandalló körül, az ablak mellett, vagy a könyvtárszoba egy sarkában játszódik le? Meg kell törni a vonalakat. Annyit mutatni, de azt élettellenesen és bizonyosan létezőnek, amennyire a darabnak szüksége van, a többi maradjon meg az elképzelés anyagának. A fantázia jobban elkészíti, mint bármelyik muzeális dekorátor. Természetesen, ha az egész helyiségre szükség van, az egészet kell adni, ahogy van.

Ez szól minden olyan helyiségre, melyben a dráma lejátszódik. A kertre, vagy rétre, vagyis a szabadég alatt történő helyzetképekre csakugy, mint a zárt helyekre. Természetesen, ahogy feljebb mondtam, a távlati illúzió épségben hagyásával.

Minek mindenütt a szigorú képmutató tanítóskodás? Szinte látja az ember a pálcát, mellyel a rendező rábök-